

Žalos atlyginimas už konkurencijos teisės pažeidimus: ko galime tikėtis?

Dina Lurje

LR konkurencijos tarybos
Draudžiamų susitarimų tyrimo skyriaus vedėja

B.I.T.A konferencija, 2016 m. vasario 4 d.

Pranešime pateikiami vertinimai yra asmeninė autorės nuomonė,
kuri nebūtinai sutampa su oficialia Konkurencijos tarybos pozicija.

Viešasis įgyvendinimas

Konkurencijos taryba
Viešas interesas
Pažeidimų išaiškinimas

Privatus įgyvendinimas

Pirkėjai, tiekėjai, konkurentai
Privatus interesas
Žalos kompensavimas

Atgrasymas

Situacija šiandien (ES)

Courage v Crehan (C 453/99)

29. Tačiau kadangi Bendrijos teisė šio klausimo nereglamentuoja, **kiekvienos valstybės narės vidaus teisė turėtų nustatyti** kompetentingus **teismus** ir sukurti bylų dėl teisių, kurias asmenims suteikia tiesioginio veikimo Bendrijos teisės normos, gynimo proceso **taisykles**, kurios neturėtų būti mažiau palankios nei taikomos panašiose bylose dėl vidaus teisės (lygiateisiškumo principas) ir kurios nepadarytų praktiškai neįmanomo ar ypač sunkaus naudojimosi Bendrijos suteikiamomis teisėmis (veiksmingumo principas)

Situacija šiandien (Lietuva)

LR konkurencijos įstatymo 46 straipsnis

Ūkio subjektai, pažeidę šį įstatymą, privalo atlyginti žalą, padarytą kitiems ūkio subjektams ar fiziniams bei juridiniams asmenims, įstatymų nustatyta tvarka.

Bendrosios civilinės atsakomybės sąlygos

- *neteisėti veiksmai*
- *žala*
- *priežastinis ryšys*
- *kaltė*

Courage-Crehan byla praktiškai

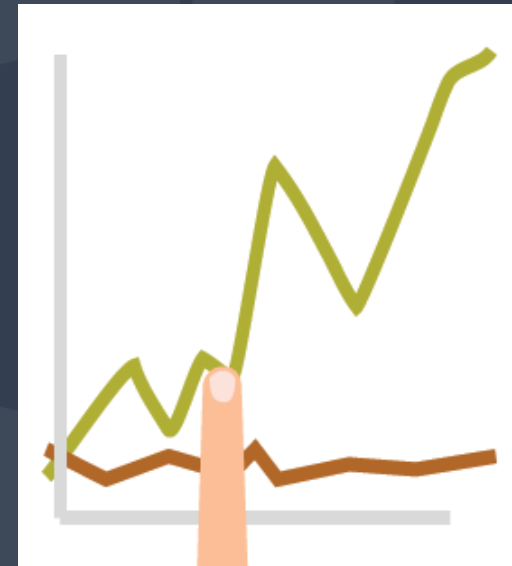
- 1991-1993 – sutartys dėl išimtinio alaus pirkimo iš Courage. Ieškinys dėl neapmokėtų sąskaitų. Priešieškinys dėl žalos atlyginimo už konkurenciją ribojančius įpareigojimus
- 1993-2001 – bylos atidėjimas dėl svarstymo, ar ieškinį dėl žalos atlyginimo gali pateikti sutarties šalis
- 2004 – Apeliacinis teismas priteisė 130 000 £
- 2006 – Lordų rūmai panaikino sprendimą ir nenustatė pažeidimo
- 2007 – Courage reikalavo >2 mln. £ bylinėjimosi išlaidų

Situacija šiandien

Pagrindinės jurisdikcijos:

- Nyderlandai
- Vokietija
- Didžioji Britanija

Daug bylų baigiasi taikos sutartimi

Bylų dėl žalos atlyginimo Lietuvoje pavyzdžiai

Šalys	Ieškinio tipas	Žala
UAB „Šiaulių tara“ v. AB „Stumbras“	Po KT sprendimo	Patenkintas iš dalies
UAB „Palink“ v. AB „Stumbras“	Po KT sprendimo	Taikos sutartis
UAB „Klevo lapas“ v. AB „Mažeikių nafta“	Po KT sprendimo	Ieškinys atmestas
BAB „flyLAL -Lithuanian Airlines“ v. „Air Baltic Corporation“ A/S ir Oro uostas „Ryga“	Po LV KT sprendimo (dalinei)	Patenkintas iš dalies (neįsiteisėjęs)

Kelios kitos: Eurocash1, UAB v UAB „G4S Lietuva“ , UAB „Energijos kodas“ v AB „Litgrid

Aktualios naujienos

- 2014 m. priimta Direktyva 2014/104/ES
- Rekomendacijos dėl kolektyvinio teisių gynimo mechanizmo
- 2016 m. gruodį Direktyvos nuostatos turi būti perkeltos į LT teisę (KĮ)
- Europos Komisija parengs Permokos perkėlimo apskaičiavimo metodiką teismams
- Iki 2020 m. gruodžio Komisija peržiūrės Direktyvos nuostatų veikimą

Kodėl reikalinga Direktyva?

- ES valstybių narių teisinių sistemų suvienodinimas
- Optimali privataus ir viešo konkurencijos teisės įgyvendinimo sąveika
- Efektyvi ir praktiškai įgyvendinama teisė į žalos atlyginimą

Pagrindinės Direktyvos nuostatos

- Teisė į visišką kompensaciją
- Teisė išsireikalauti įrodymus
- Solidari atsakomybė
- Permokos perkėlimo institutas
- Senatis
- Konkurencijos institucijų sprendimų reikšmė

Teisė į kompensaciją: Kam? Kokią?

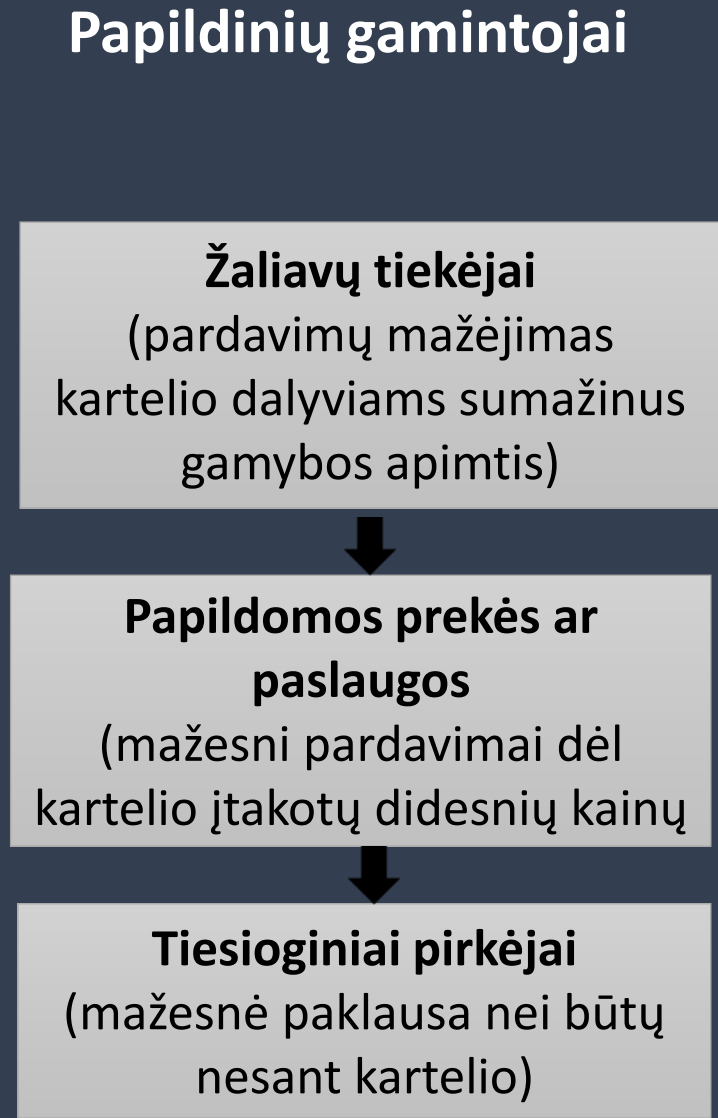
Kas gali reikalauti žalos atlyginimo?

- Tiesioginis pirkėjas / tiekėjas
- Netiesioginis pirkėjas / tiekėjas
- Kiti pirkėjai („skėčio efektas“)
- Konkurentai

Kokios žalos galima reikalauti?

- Nuostoliai
- Negautos pajamos
- Palūkanos

Įrodymų išreikalavimas

- Įrodymų kategorijos
- Konfidencialūs dokumentai
- Griežtas proporcingumo reikalavimas
- Iš ieškovo, atsakovo ir trečiųjų asmenų
- Įrodymai esantys Konkurencijos tarybos tyrimo dalimi – specialios taisyklės

Dokumentai KT byloje

Juodasis sąrašas	<ul style="list-style-type: none">• Prašymas dėl atleidimo nuo baudų programos• Prisipažinimas supaprastintos tyrimo procedūros rėmuose* (settlement submission)	NIEKADA
Pilkasis sąrašas	Specialiai institucijos tyrimui paruošti dokumentai	PO TYRIMO
Baltasis sąrašas	Visi kiti įrodymai	VISADA*

Permokos perkėlimas

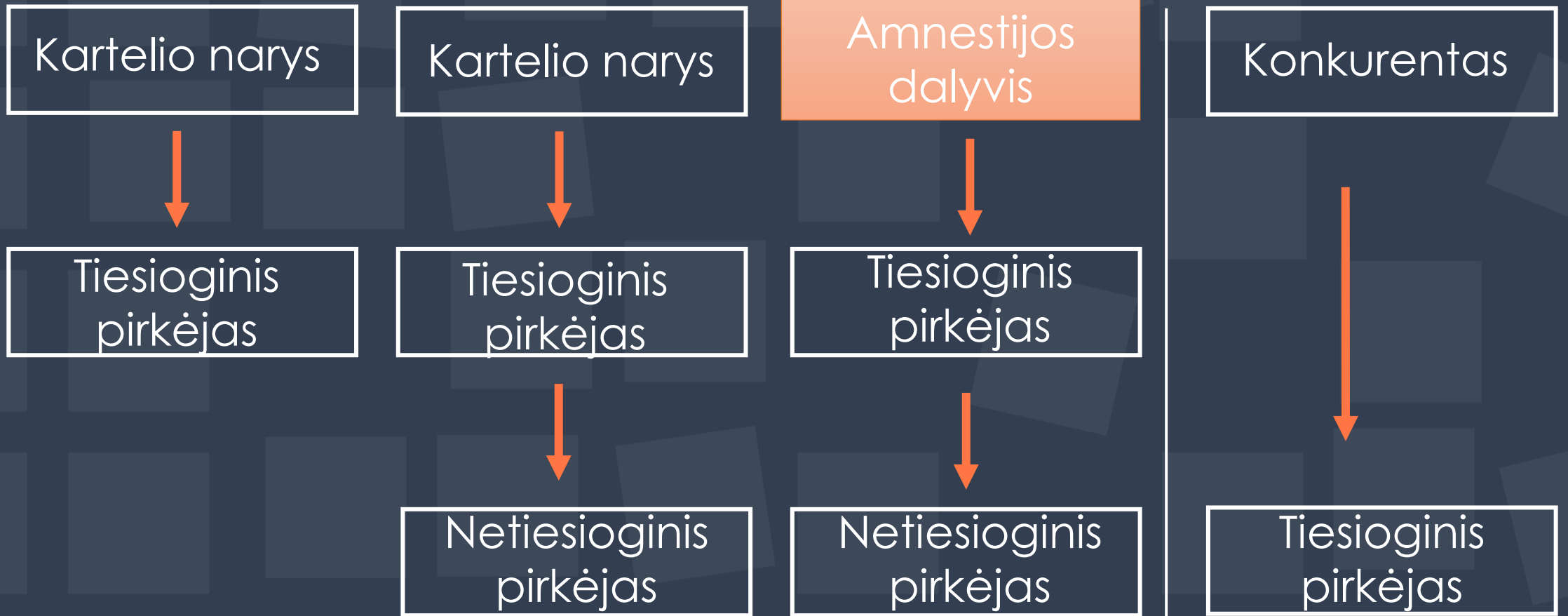

Įrodinėjimo pareiga tenka atsakovui ir netiesioginiam pirkėjui

leškovui naudingos prezumpcijos

- Kartelio žala
- Permokos perkėlimas netiesioginiam pirkėjui jei:
 - Nustatytas pažeidimas
 - Tiesioginis pirkėjas mokėjo daugiau
 - Prekės įsigytos iš tiesioginio pirkėjo

Solidari atsakomybė

Ilgesnis senaties terminas

- 5 metai
- + 1 metai po KI įsiteisėjusio sprendimo
- Sustabdomas KI pradėjus tyrimą

Kitos reikšmingos nuostatos

KI sprendimas:

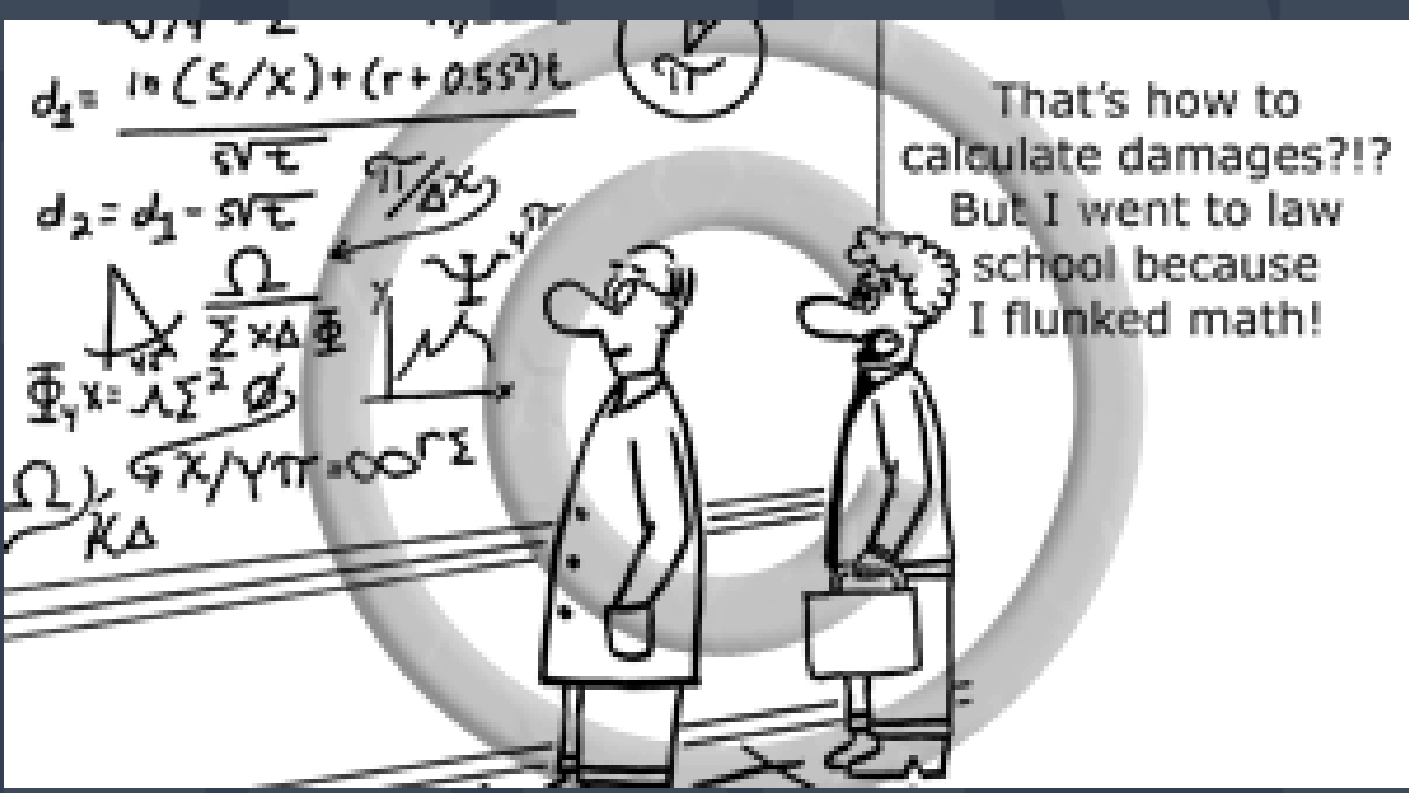
- Prejudicinė galia, jei priimtas toje pačioje valstybėje
- *Prima facie* įrodymas, jei priimtas kitoje valstybėje

Preliminarus žalos vertinimas, jei tikslus neįmanomas

Ko tikėtis?

- Lengviau išreikalauti įrodymus
- Ilgesnis senaties terminas ir galimybė sulaukti institucijos sprendimo
- Žalos prezumpcijos nauda
- Konfidencialių dokumentų apsauga
- Daug kas priklausys nuo teismų

Žalos atlyginimas už konkurencijos teisės pažeidimus: ko galime tikėtis?

Dina Lurje,
Draudžiamų susitarimų tyrimo skyriaus vedėja

B.I.T.A konferencija, 2016 m. vasario 4 d.

